

Banca Națională a României

Supravegherea bancară – evoluție, principii, instrumente

Adrian Cosmescu

Director adjunct

Direcția Supraveghere

București,

19 februarie 2015

Cuprins

I. Reforma bancară în România

II. Cadrul normativ al supravegherii

II.1. Supravegherea bancară - principii și rol

II.2. Conținutul supravegherii bancare

II.3. Cadrul aferent controlului intern și extern la nivelul băncilor comerciale

II.4. Sfera de cuprindere a supravegherii bancare

III. Sistemul instituțional de supraveghere

III.1. Sistemul de supraveghere macro și micro-prudențială

III.2. Supravegherea bancară a Băncii Naționale a României

III.3. Supravegherea bancară – modalități de realizare

III.4. Planificarea activității de supraveghere

III.5. Supravegherea pe baza raportărilor transmise de bănci (off-site)

III.6. Supravegherea prin verificări la fața locului (on-site)

III.7. Cooperarea home – host

IV. Evoluții recente ale sistemului bancar

V. Concluzii

I. Reforma bancară în România

I. Reforma bancară în România (1)

□ 1991-1996: prima etapă a reformei bancare

- **Promulgarea** Legii nr.33/1991 privind activitatea bancară și a Legii nr.34/1991 privind Statutul Băncii Naționale a României a asigurat:
 - structurarea sistemului bancar **pe două paliere, prin separarea și dezvoltarea noilor funcții ale băncii centrale** (politică monetară, valutară, reglementare, autorizare, supraveghere, sisteme de plăți)
 - înființarea de bănci comerciale
 - premisele dezvoltării sistemului bancar românesc (**40 bănci în 1996, față de 12 bănci în 1990**)
- **Înființarea** Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar în 1996

I. Reforma bancară în România (2)

□ 1997-2000: a doua etapă a reformei bancare

- **Îmbunătățirea** și completarea legislației bancare → adoptarea unor noi acte normative:
 - Legea nr.58/1998 privind activitatea bancară
 - Legea nr.101/1998 privind Statutul Băncii Naționale a României
 - Legea nr.83/1998 privind procedura falimentului băncilor
 - Legea nr.87/1998 privind privatizarea băncilor
- **Crearea** cadrului juridic privind funcționarea **cooperativelor de credit** → Ordonanța de Urgență nr.97/2000, aprobată prin Legea nr.200/2002
- **Privatizarea** primelor instituții de credit în anul 1999 (Banca Romană pentru Dezvoltare și Bancpost)

I. Reforma bancară în România (3)

□ 2001-2007: a treia etapă a reformei bancare

Alinierea legislației bancare la prevederile **directivelor UE** și la **principiile de bază** ale **Comitetului de la Basel** privind o supraveghere bancară eficientă

- Anul 2004 → momentul trecerii de la supravegherea **bazată pe conformitate** la cea **bazată pe risc**
- **Îmbunătățirea cadrului juridic prin noi acte normative:**
 - Legea nr.312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României
 - Ordonanța de Urgență nr.99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată prin Legea nr.227/2007
 - Ordonanța nr.10/2004 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului instituțiilor de credit, aprobată prin Legea nr.278/2004
- Elaborarea **reglementărilor secundare** privind transpunerea cerințelor prudențiale (începând cu anul 2006)
- Semnarea **primelor acorduri de cooperare** în domeniul supravegherii cu autoritățile competente din Moldova, Turcia, Cipru, Italia, Grecia, Germania, Olanda, Austria, Ungaria, Franța
- **Consolidarea** sistemului bancar:
 - **Privatizarea** Băncii Agricole SA (2001) și a Băncii Comerciale Române SA (2006)
 - **Modificarea** structurii de proprietate → preponderența capitalului străin

I. Reforma bancară în România (4)

□ 2008-2013: a patra etapă a reformei bancare

- **Consolidarea supravegherii bancare** prin alinierea la practicile adoptate de Uniunea Europeană
- Participarea în **structurile europene** (Autoritatea Bancară Europeană) cu rol în asigurarea:
 - **cadrlui eficient** de reglementare și supraveghere prudențială la nivelul sistemului bancar european
 - **setului unic de norme prudențiale armonizate** pentru instituțiile financiare din UE
 - **convergenței** practicilor de supraveghere
- **Constituirea colegiilor de supraveghetori**
 - **Scop:** realizarea supravegherii la nivel consolidat a grupurilor bancare
 - **Baza legală:** Directiva + acorduri multilaterale de cooperare și coordonare
- **Alinierea** cadrului normativ la cerințele Basel III și pachetului CRD IV
 - **modificarea** prevederilor Ordonanței de Urgență nr.99/2006
 - **elaborarea** reglementărilor secundare

II. Cadrul normativ al supravegherii

II.1. Supravegherea bancară – principii și rol

- ❑ **Principiile de bază pentru o supraveghere bancară eficientă - Comitetul de la Basel**
 - **Obiectivul fundamental** al supravegherii bancare ➡ **asigurarea sănătății și solidității băncilor și a sistemului bancar**

- ❑ **Statutul Bancii Naționale a României - Legea nr.312/2004**
 - Banca Națională a României are **competența exclusivă** de autorizare a instituțiilor de credit și **răspunde de supravegherea prudențială** a instituțiilor de credit pe care le-a autorizat să funcționeze în România

- ❑ **Legea Bancară - Ordonanța de Urgență nr. 99/2006**

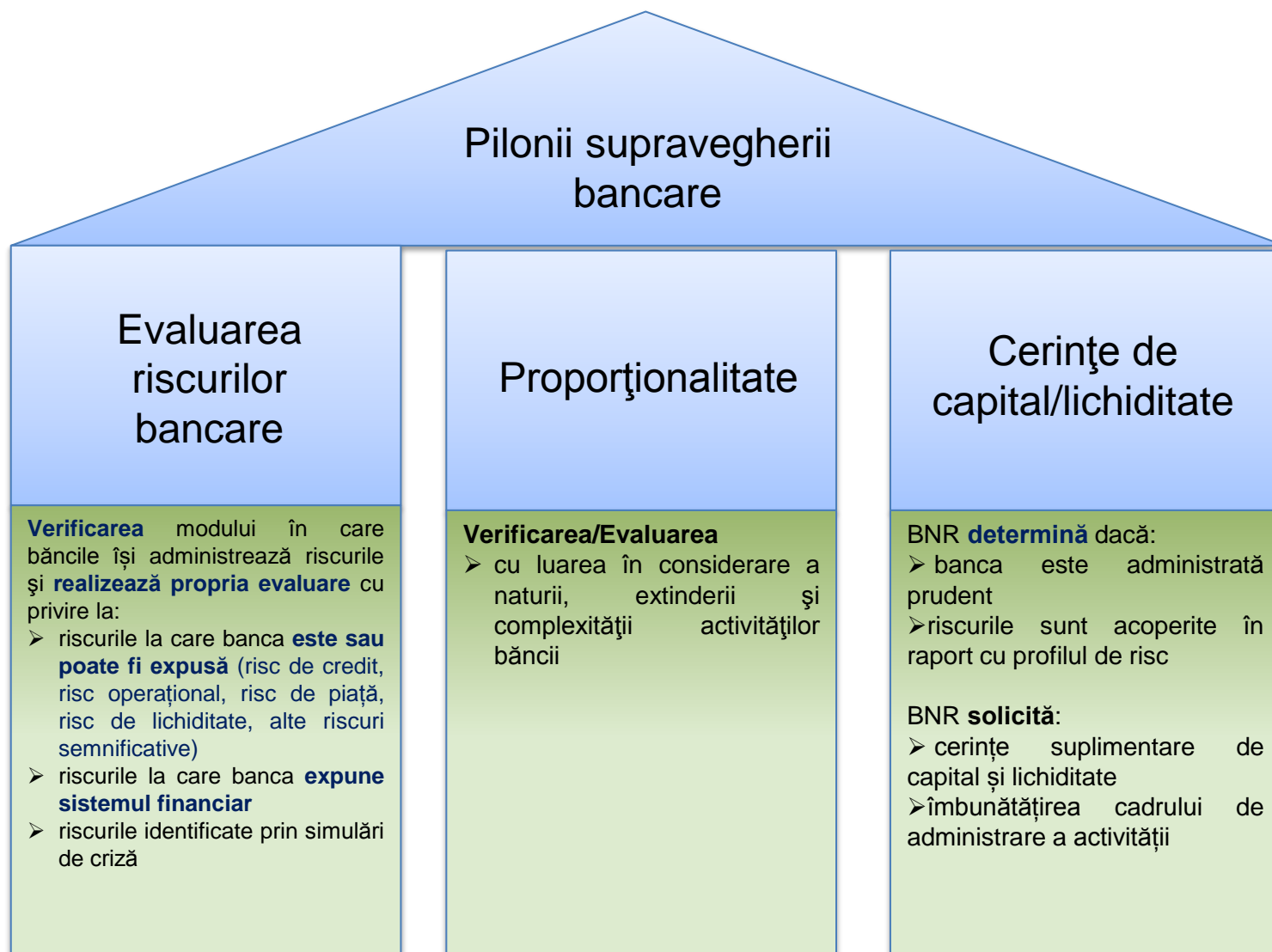
...Banca Națională a României **asigură supravegherea prudențială** a instituțiilor de credit înregistrate în România (inclusiv sucursalele acestora înființate în alte state membre ori în state terțe)

 - **Obiectivul supravegherii:** urmărirea respectării normelor și indicatorilor de prudență conform reglementărilor în vederea **evaluării** riscurilor la care se expun băncile

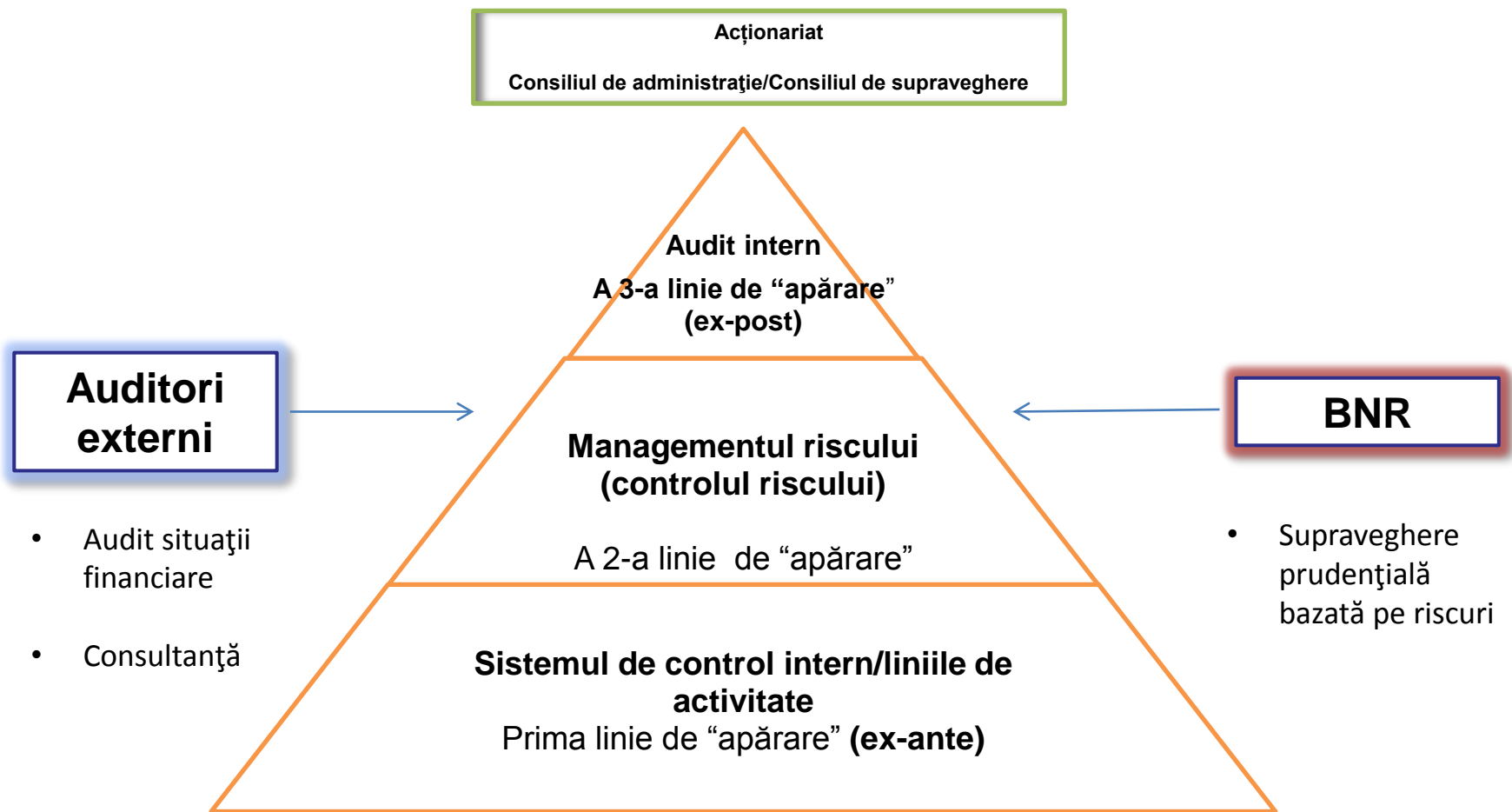

 - **Rezultatele supravegherii bancare: prevenirea și limitarea** riscurilor specifice activității bancare ➡ **protejarea intereselor deponenților și asigurarea stabilității sistemului bancar**

II.2. Conținutul supravegherii bancare

II.3. Cadrul aferent controlului intern și extern la nivelul băncilor comerciale

II.4. Sfera de cuprindere a supravegherii bancare

□ **40 Instituții de credit la data de 31.12.2014**

total active 364 miliarde lei (81,3 miliarde echiv. Euro) ➔ 54% din PIB

- **30 bănci (90% din total activ) + 1 rețea cooperatistă (0,3%)**
- **9 sucursale ale instituțiilor de credit străine din state membre (9,7%)**

57.732 angajați în sistemul bancar

□ **168 Instituții financiare nebankare (IFN-uri)**

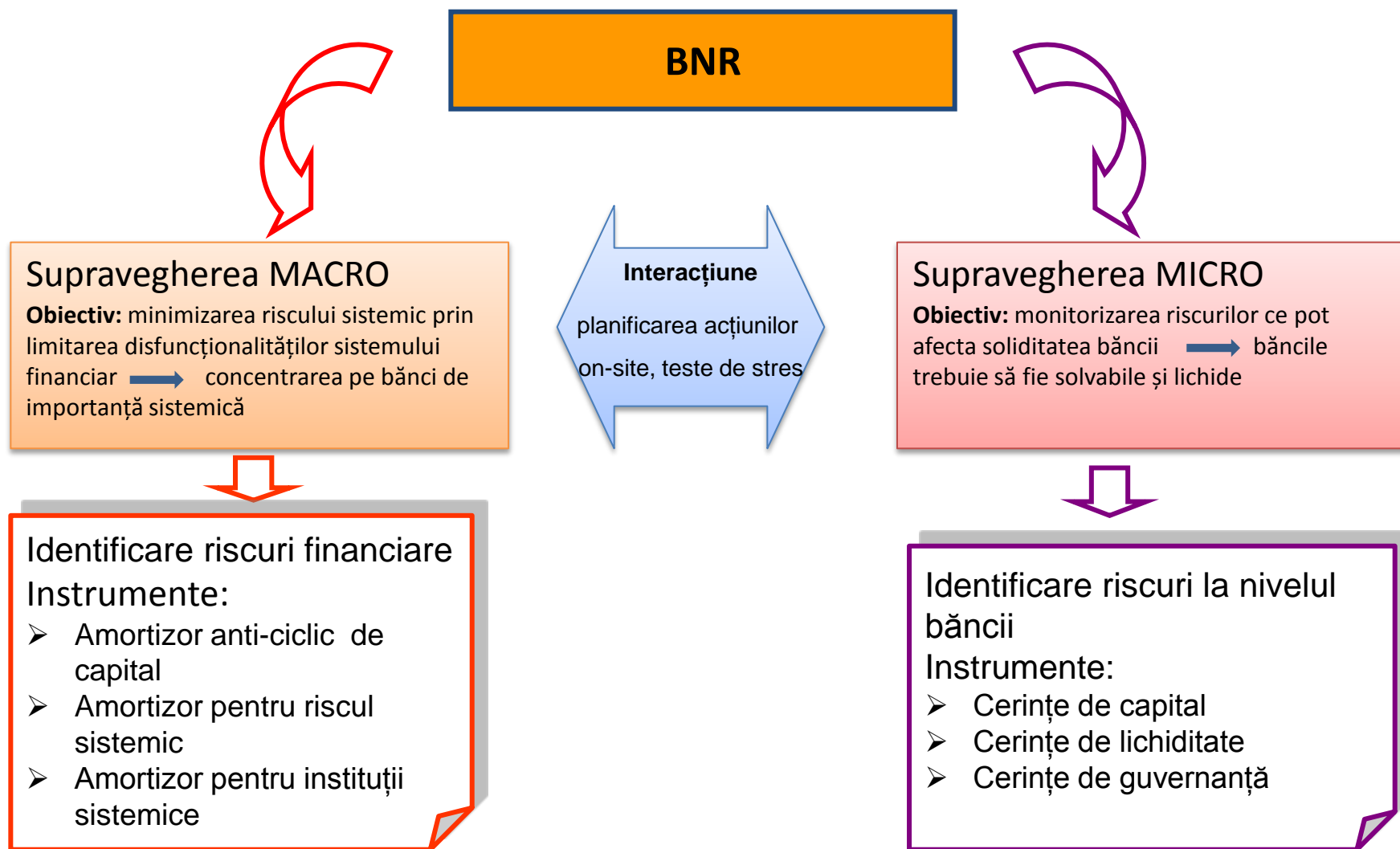
total active 25 miliarde lei (5,6 miliarde echiv. Euro) ➔ 4% din PIB

□ **8 Instituții de plată**

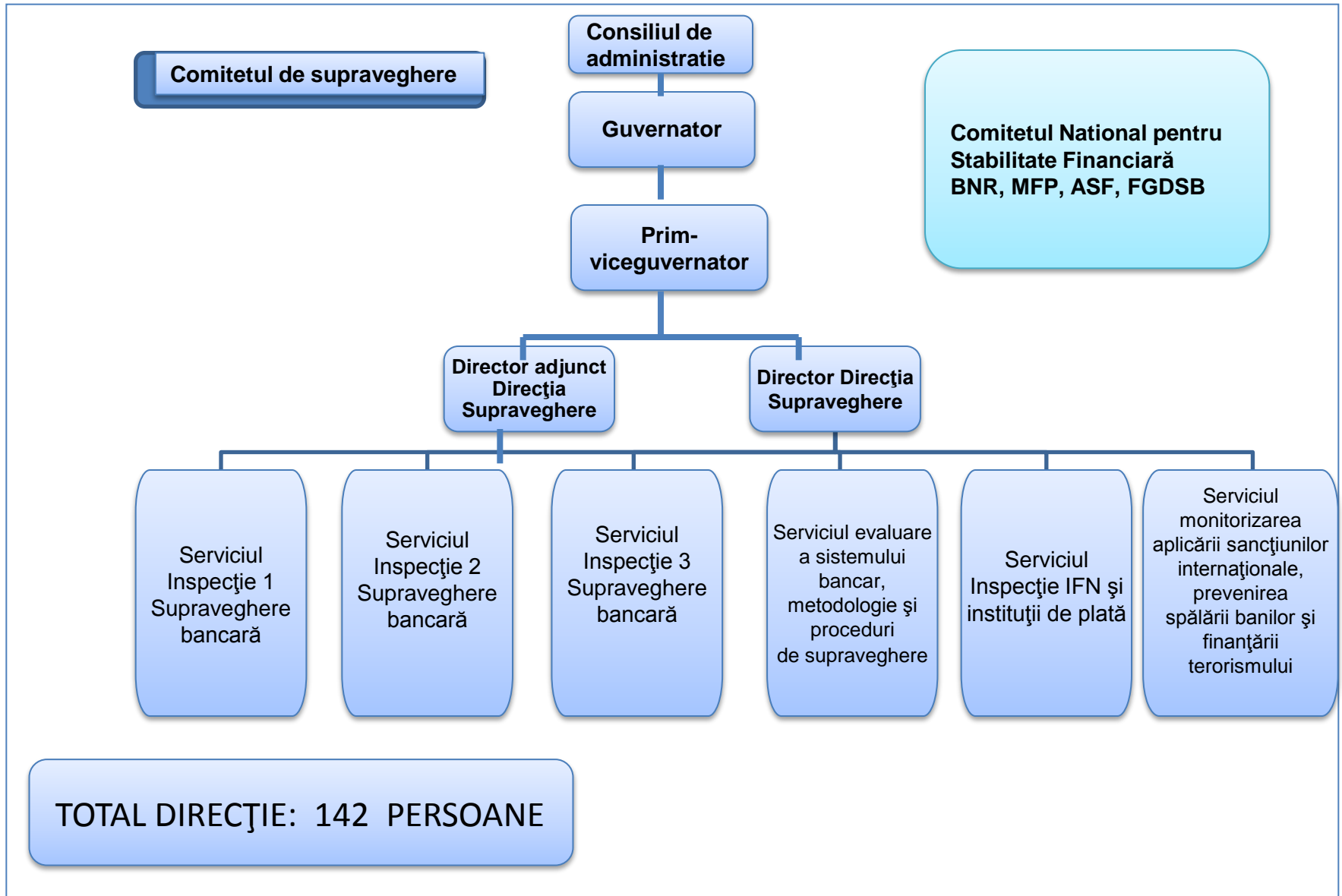
□ **2 Instituții emitente de monedă electronică**

III. Sistemul instituțional de supraveghere

III.1. Sistemul de supraveghere macro și micro-prudențială

III.2. Supravegherea bancară a Băncii Naționale a României

III.3. Supravegherea bancară – modalități de realizare

- ❑ **Supravegherea pe baza raportărilor transmise de bănci (*off-site*)**
 - **Frecvența săptămânală** (lichiditate imediată, surse atrase etc.), **lunară** (raportări financiare, lichiditate, clasificare credite, expuneri neperformante etc.), **trimestrială** (raportări prudențiale, expuneri mari etc.), **semestrială/anuală** (situații financiare)

- ❑ **Supravegherea prin verificări la fața locului (*on-site*)** desfășurate la sediul băncilor și al sucursalelor acestora din țară și din străinătate

III.4. Planificarea activității de supraveghere

- ❑ **Elaborarea programului de supraveghere** bazată pe:
 - evaluările de risc efectuate în activitatea de off-site (fișa băncii)
 - constatările acțiunilor de inspecție anterioare

- ❑ **Programul de supraveghere** anual și obiectivele tematice sunt aprobate de Comitetul de Supraveghere;

- ❑ Programul poate fi **revizuit și completat** în funcție de:
 - evoluția indicatorilor de prudență
 - profilul de risc al băncii
 - evoluții conjuncturale

III.5. Supravegherea pe baza raportărilor transmise de bănci (off-site) (1)

□ Activități specifice:

- **Analize** efectuate pe baza indicatorilor financiari și de prudență bancară raportați de bănci;
- **Urmărirea** încadrării acestora în limitele prudențiale prevăzute de reglementările în vigoare;
- **Analiza** evoluției unor indicatori raportați la solicitarea BNR (în principal în domeniul creditării și lichidității)

➔ *monitorizarea evoluției profilului de risc general și a componentelor acestuia*

- **Urmărirea** modului de îndeplinire a măsurilor stabilite de autoritatea de supraveghere ca efect al acțiunilor inspecțiilor anterioare

III.5. Supravegherea pe baza raportărilor transmise de bănci (off-site) (2)

- **Aprobarea/respingerea solicitărilor băncilor ce vizează modificări în situația acestora, în principal:**
 - Persoane desemnate să asigure conducerea/administrarea băncilor
 - Persoane desemnate să asigure conducerea structurilor care privesc activitățile de administrare și control al riscurilor precum și orice alte activități care pot expune instituția de credit unor riscuri semnificative (începând cu 2009)
 - Acționari potențiali
 - Fuziuni/divizări/achiziții ale băncii
 - Obiect de activitate
 - Auditori financiari

III.5. Supravegherea pe baza raportărilor transmise de bănci (off-site) (3)

Evaluarea conducătorilor, administratorilor și a conducătorilor de nivel mediu

□ perioada 2009 – 2014

- **1.320** de solicitări de aprobare prealabilă, din care:
 - **aprobate 1.230** cereri
 - **respinse 90** cereri

□ perioada 2008-2014

- **Retragerea aprobării pentru** un număr de **8** persoane
 - **4** conducători de bancă
 - **3** membri ai Consiliului de administrație
 - **1** conducător de nivel mediu

III.6. Supravegherea prin verificări la fața locului (on-site) (1)

□ Forme de evaluare a băncilor:

- **Completă (anual)** – vizează cadrul de administrare, fondurile proprii și lichiditatea

Obiectiv: asigurarea administrării prudente și acoperirea adecvată a riscurilor în raport cu profilul de risc al băncii

- **Punctuală** - vizează unul sau mai multe riscuri sau îndeplinirea măsurilor stabilite de BNR

□ Particularități:

- **Inspectori specializați** pentru identificarea și evaluarea riscurilor
- **Stabilirea frecvenței** acțiunilor în funcție de nivelul de risc asociat băncii

III.6. Supravegherea prin verificări la fața locului (on-site) (2)

- **Frecvența** acțiunilor de inspecție – anuală
- **Durata medie** a acțiunilor de inspecție: trei săptămâni (cu extindere în cazul băncilor de importanță sistemică)
- **Echipe de inspecție** formate în medie din 3 – 7 persoane (numărul poate fi mai mare pentru evaluările complete)
- **Nu există prezență permanentă a reprezentanților BNR în cadrul băncilor**
- Efectuate integral cu personal BNR
- **Personalului cu atribuții de supraveghere îi este interzisă prin lege:**
 - **participarea în cadrul** comisiilor de expertiză financiară privind activitatea bancară
 - **efectuarea de acțiuni de verificare** la solicitarea altor instituții ale statului
- Salariații Băncii Naționale a României sunt obligați **să păstreze secretul profesional** asupra oricărei informații bancare confidențiale de care iau cunoștință

III.7. Cooperarea home-host

- ❑ Supravegherea pe bază consolidată ➡ coordonare prin autoritatea din țara de origine
- ❑ Supravegherea subsidiarelor ➡ țara gazdă în cooperare cu țara de origine
- ❑ Cooperarea se realizează, în principal, în cadrul Colegiilor de Supraveghetori pentru grupurile bancare de la nivelul UE
- ❑ În prezent **17 colegii** de supraveghetori, din care:
 - ❑ **11 colegii** coordonate de Banca Centrală Europeană în contextul Mecanismului Unic de Supraveghere
 - ❑ **6 colegii** coordonate de Autoritatea Bancară Europeană

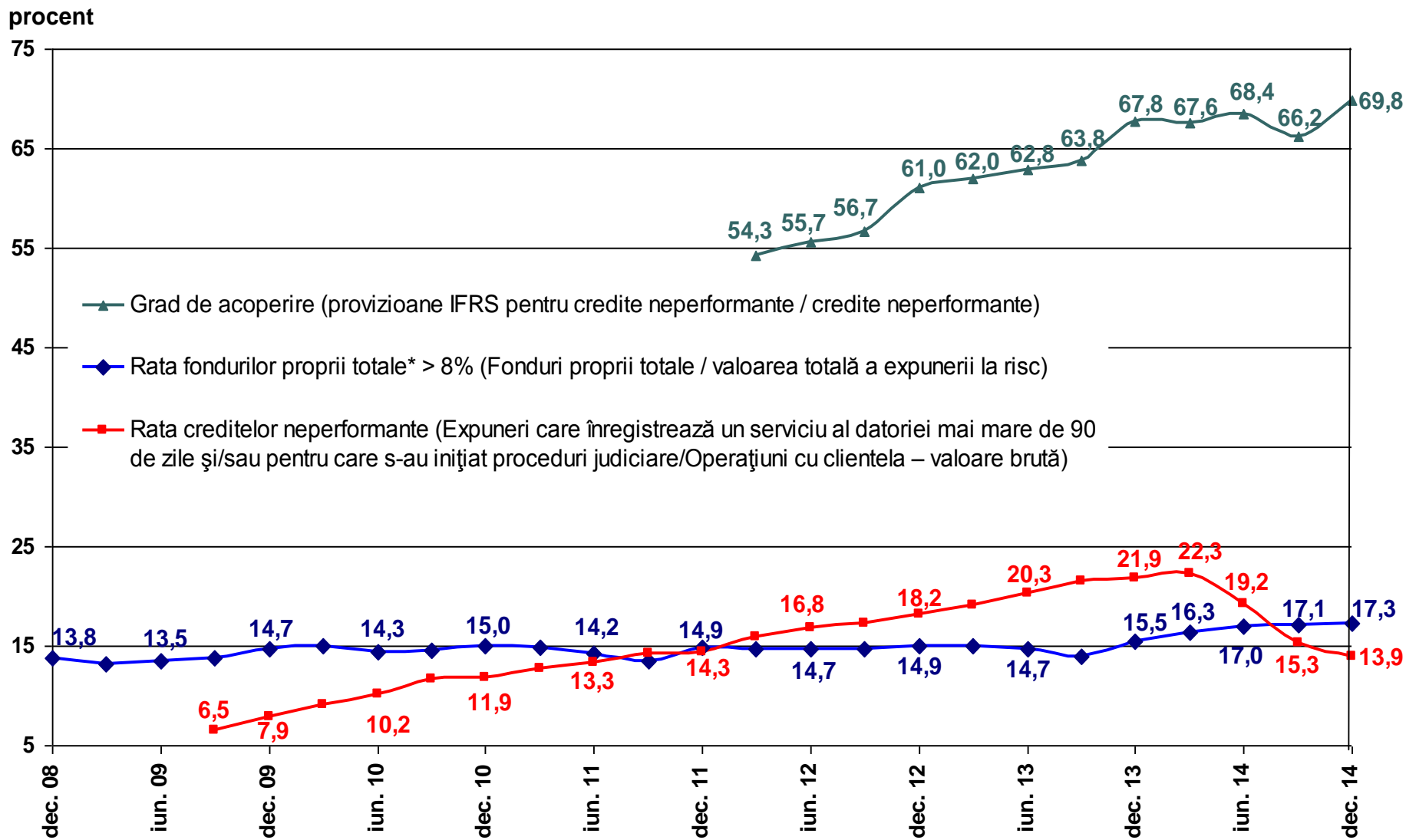
IV. Evoluții recente ale sistemului bancar

Indicatorii activității bancare

		31.12.2013	31.12.2014
		%	%
Adecvarea CAPITALULUI			
1	Rata fondurilor proprii totale (Fonduri proprii/Valoarea totală a expunerii la risc)	15,5	17,3
2	Rata fondurilor proprii de nivel 1 (Fonduri proprii de nivel 1/Valoarea totală a expunerii la risc)	14,1	14,3
3	Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază (Fonduri proprii de nivel 1 de bază/Valoarea totală a expunerii la risc)	...	14,3
Calitatea ACTIVELOR			
4	Rata generală de risc (Valoarea expunerii ponderate la risc /Valoarea expunerii inițiale înainte de aplicarea factorilor de conversie)	35,7	36,3
5	Plasamente și credite interbancare (valoare brută) / Total active (valoare brută)	16,2	15,9
6	Credite acordate clienței nebankare (valoare brută) / Total active (valoare brută)	58,6	56,2
7	Rata creditelor neperformante (Expuneri brute care înregistrează un serviciu al datoriei mai mare de 90 zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare/ Total credite la valoare brută)	21,9	13,9
8	Gradul de acoperire cu provizioane (Provizioane IFRS specifice creditelor neperformante/ Credite neperformante)	67,8	69,8
PROFITABILITATE			
9	ROA (Profit net anualizat/ Total active medii)	0,01	-1,2
10	ROE (Profit net anualizat/ Capitaluri proprii medii)	0,1	-11,6
11	Indicatorul de eficiență a activității (<i>Cost-to-Income Ratio</i>)	56,6	55,4
LICHIIDITATE			
12	Lichiditatea imediată (Disponibilități și depozite la bănci + titluri de stat libere de gaj+obligațiuni libere de sarcini)/ Total datorii	41,5	41,0
13	LTD (Credite acordate clienței nebankare/ Depozite atrase de la clientela nebankară)	104,6	91,4

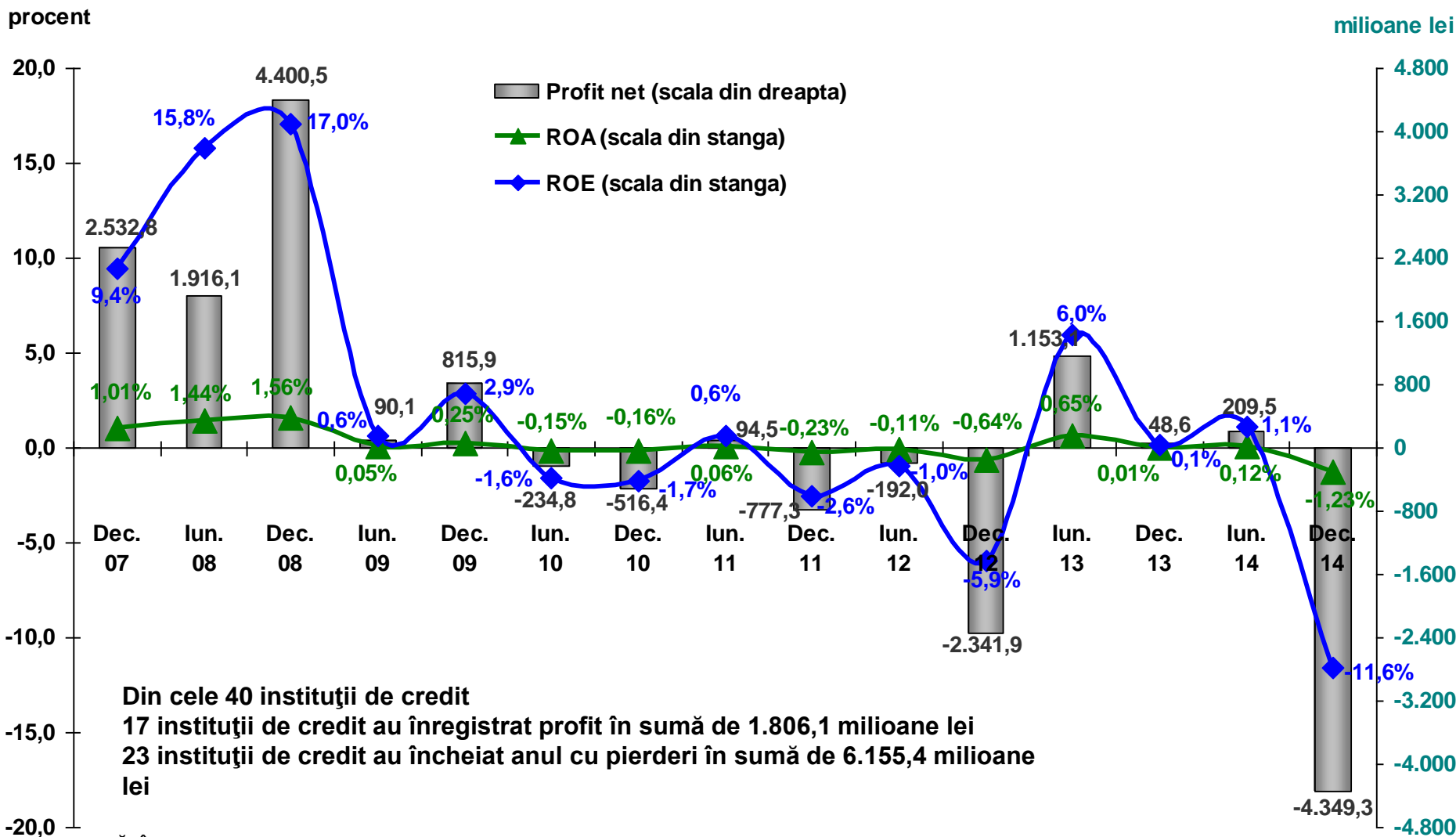
Notă: Indicatorii aferenți lunii decembrie 2014 sunt determinați după date prudențiale, înainte de depunerea bilanțurilor contabile anuale

Creditele neperformante și gradul lor de acoperire cu provizioane IFRS au înregistrat o îmbunătățire în anul 2014...

* Până la finele anului 2013 denumirea indicatorului era rata solvabilității. Valorile aferente anului 2014 corespund noilor cerințe de raportare ale EBA (potrivit CRD IV).

... dar profitabilitatea sistemului bancar a scăzut sub influența costurilor aferente provizionării prudente

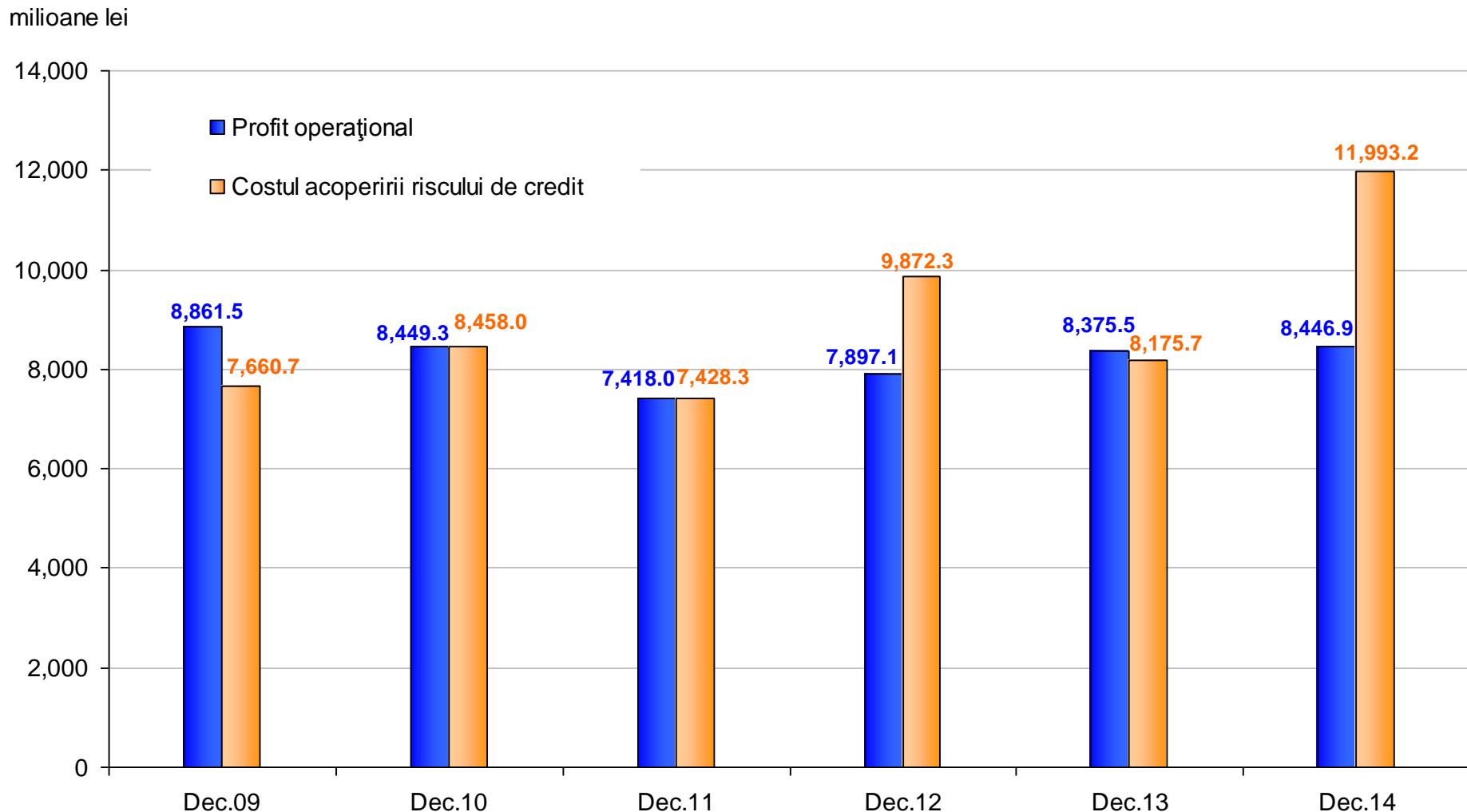

Din cele 40 instituții de credit
 17 instituții de credit au înregistrat profit în sumă de 1.806,1 milioane lei
 23 instituții de credit au încheiat anul cu pierderi în sumă de 6.155,4 milioane lei

NOTĂ: Începând din ianuarie 2012, indicatorii se calculează potrivit raportărilor întocmite în conformitate cu IFRS

Evoluția costului de acoperire a riscului de credit*

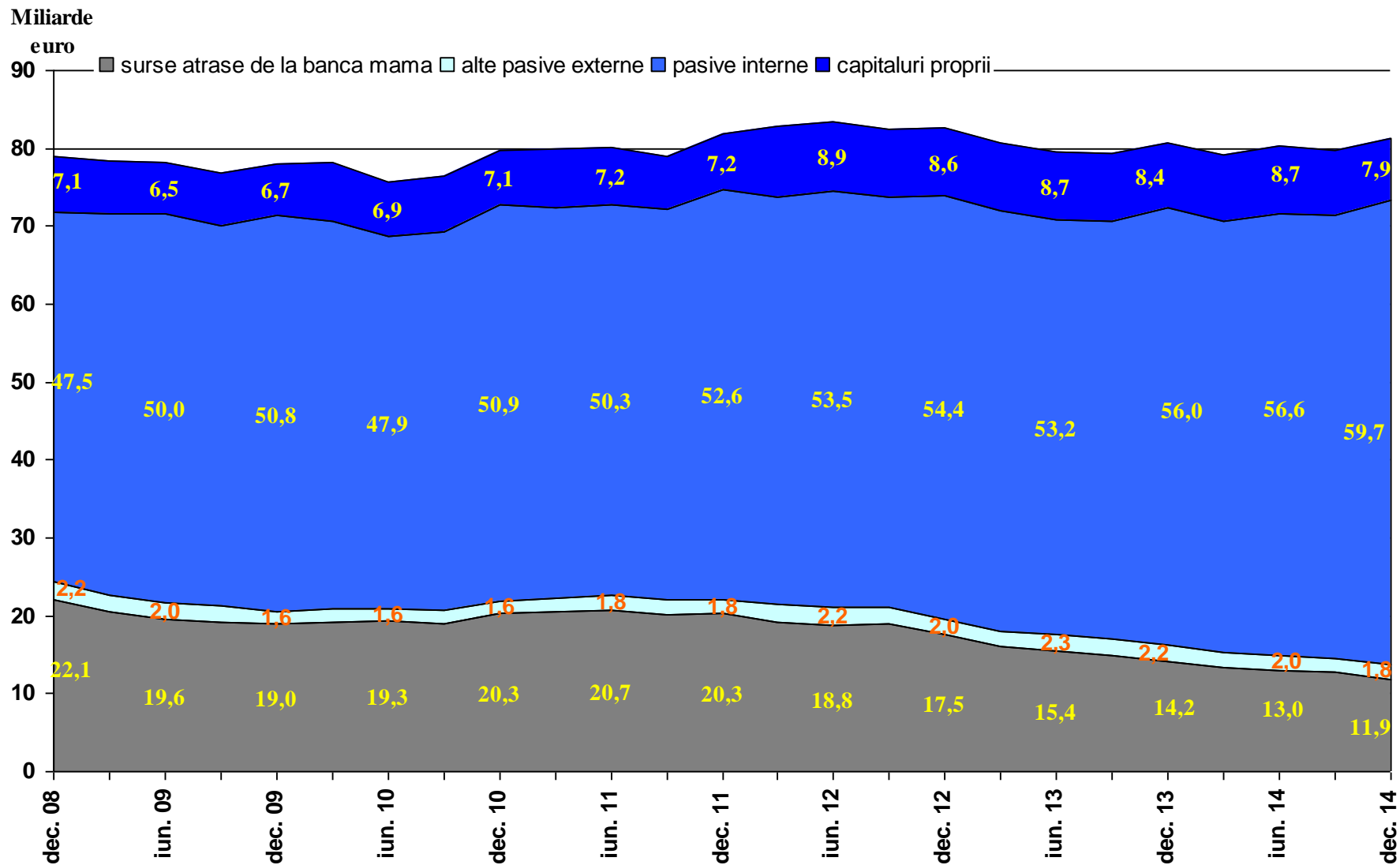

Costul mediu aferent perioadei 2009-2011= 7,8 miliarde lei /an

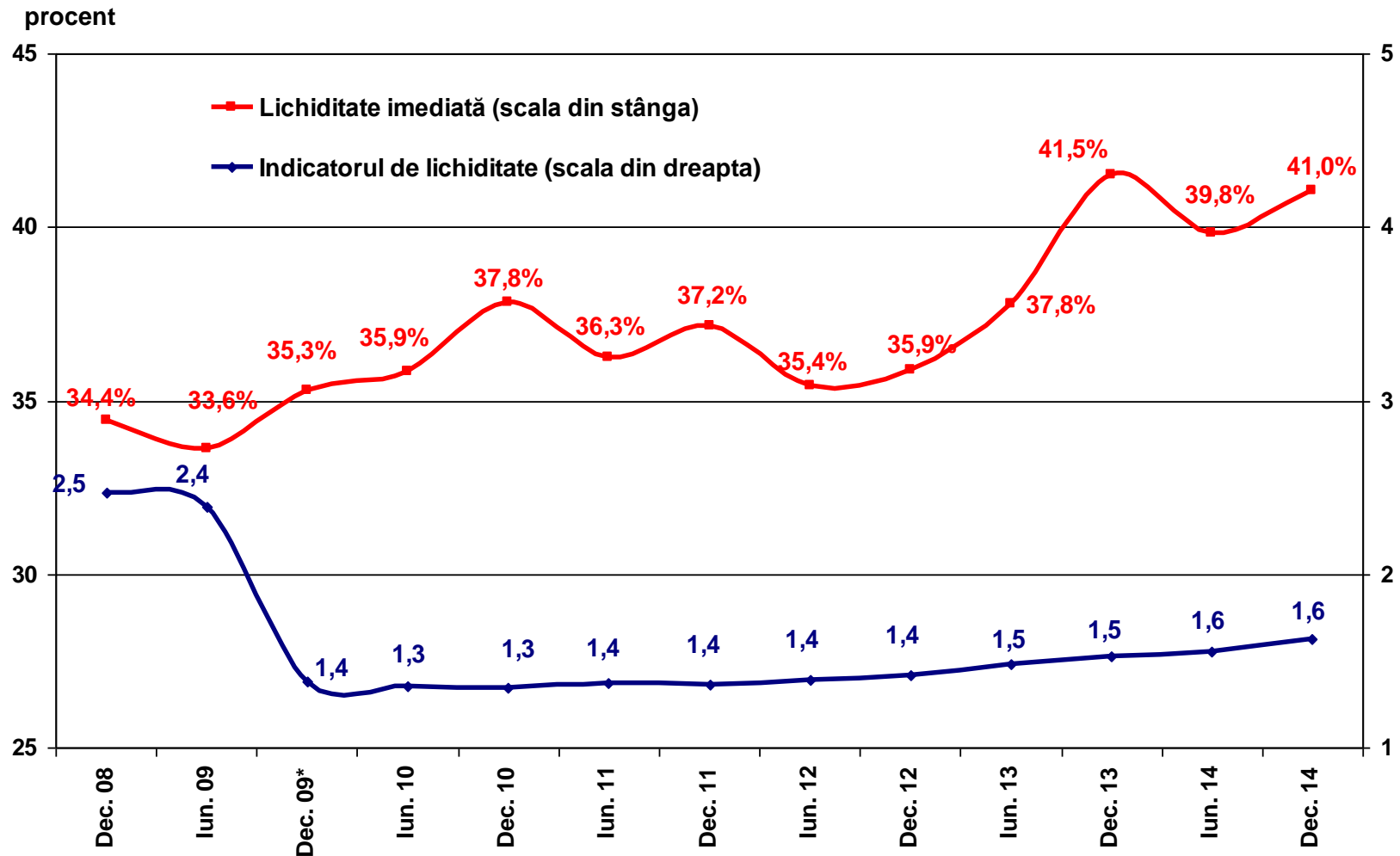
Costul mediu aferent perioadei 2012-2014=10,0 miliarde lei /an

*Informațiile au fost preluate din situația contului de profit și pierdere. Datele aferente lunii decembrie 2014 sunt din raportările prudențiale ale băncilor, înainte de depunerea bilanțurilor contabile anuale.

Resursele de pe piața locală au înlocuit treptat resursele atrase de la băncile mamă

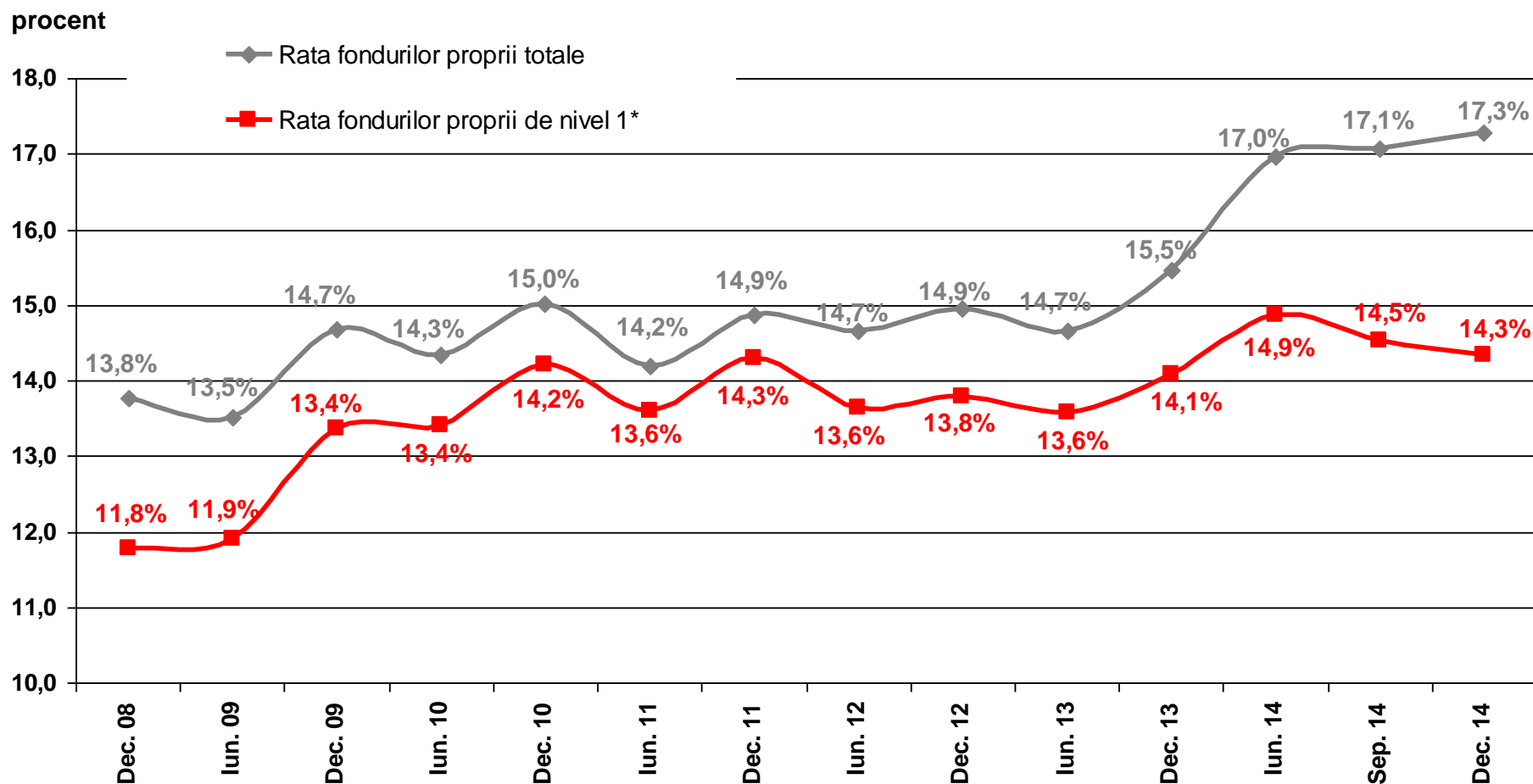
Lichiditatea sistemului bancar rămâne la un nivel prudent

Lichiditatea imediată = (Disponibilități și depozite la bănci + titluri de stat libere de gaj+obligațiuni libere de sarcini)/Total datorii (nivel prudent > 30%)

Indicatorul de lichiditate = Lichiditate efectivă / Lichiditate necesară (nivelul minim reglementat este 1)

Capitalizarea sistemului bancar se menține la un nivel adecvat

* fonduri proprii de nivel 1/valoarea totală a expunerii la risc; fondurile proprii de nivel 1 reprezintă capital social, rezerve și profit

Valorile aferente anului 2014 corespund noilor cerințe de raportare ale EBA (potrivit CRD IV).

Notă. Indicatorii se referă la bănci persoane juridice române și Creditcoop

V. Concluzii

V. Concluzii (1)

- ❑ Prin natura activității sale, **supravegherea bancară**
 - **oferă** o imagine clară asupra solidității fiecărei bănci și a sistemului bancar în ansamblul său
 - **evaluatează** și ia măsuri pentru contracararea riscurilor
 - **oferă** acționarilor informațiile necesare evaluării:
 - calității managementului
 - situației financiare a băncii
 - eventualelor cerințe de capital suplimentar

- ❑ Sistemul bancar românesc este **bine capitalizat și dispune de o lichiditate corespunzătoare**

- ❑ Gradul de acoperire cu provizioane se menține la un **nivel ridicat (70%)**

- ❑ **România se numără printre puținele țări membre ale Uniunii Europene care nu a folosit bani publici pentru sistemul bancar**

V. Concluzii (2)

- ❑ **Supravegherea bancară de la abordarea bazată pe conformitate la abordarea bazată pe risc**
 - ➔ accent pe gestionarea sănătoasă a riscurilor bancare

 - ❑ **Avantajele supravegherii bazate pe risc:**
 - imagine de ansamblu a profilului de risc al băncii
 - identificarea necesarului de capital suplimentar pentru acoperirea riscurilor
 - evaluarea activității băncii în ansamblul său ➔ analiză la nivel de portofolii și nu de expunere individuală
-
- Rezultatul procesului de supraveghere ➔ imagine clară asupra sănătății și solidității băncii**
- ❑ **Supravegherea bancară din România integrată în cadrul european de reglementare**

Vă mulțumesc pentru atenție!

